

שם הפעילות: אוורור רגשות – שירים מספרים

הכותב/ת: צוות "שבילים"

מתוך חוברת 'צוק איתן' היום שאחרי...

ערכים ומטרות הפעילות

למערכת החינוך תפקיד מרכזי "בהנעת הגלגלים" של החיים השגרתיים בקהילה. מכך נובע כי חוסנו של הילד תלוי בזה של סביבתו (משפחתו, דמויות חינוכיות משמעותיות והאווירה בקהילה ביישוב). כפי שעמידות הקהילה כולה תושפע במידה רבה ממצב הילדים וחזרתם לשגרה.

דווקא בעת הזאת יש למדריכים, למחנכים את זכות המנהיגות ללוות את הילדים במעבר בין חרום לשגרה, ליצור את התנאים הטובים שיאפשרו חזרה גמישה והדרגתית לחיים נורמאליים, להקנות לחניכים כלים לעיבוד החוויות שעברנו ולחזק את התמודדותם.

סדר יום ופעילות מובנית וידועה מראש מסייעים בהחזרת הוודאות לחינוך. בקהילות שילדים נסעו להפוגות והתארחו במקומות אחרים, להתאים את תכניות החופש המקוריות במידת הצורך על מנת לאפשר ימי הסתגלות ומפגש מחודש עם הסביבה המוכרת.

במצב חרום נקטעות הרציפויות של חינוך, מה שגורם לכלבול ומקשה על חזרה מהירה לחיי השגרה. תפקידנו כמחנכים הוא לסייע לילדים (ולעצמנו) להחזיר בהדרגה ובזהירות לתפקוד המוכר, תוך חיבור הרציפויות הבאות:

- רציפות התפקוד: לחזור לתפקיד בשגרה: מדריך, חניך, בן למשפחה ...
- רציפות חברתית: פעילות חברתית וקשר עם חברים ומשפחה...
- רציפות קוגניטיבית: לתווך את המציאות ולסייע במתן משמעות מחזקת.
- רציפות היסטורית ואישית- לחזור לפעילויות מוכרות ואהובות שעשיתי בשגרה.

קהל יעד

חברת הנעורים

משך הפעילות

כשעה

רשימת ציוד ועזרים

כתיבת השירים על פלקטים, עותקים של השירים במעטפות

מערך הפעילות

1. החניכים נכנסים לחדר כאשר השירים כתובים על גיליונות ניר גדולים, וברקע הם מתנגנים. ליד כל גיליון מצויה גם מעטפה ובה עותקים נוספים של השירים.
2. הנחיה לחניכים: כל אחד בוחר שיר/קטע/משפט אליו הם מתחברים.
3. בסבב, כל אחד מציג את שבחר, וכיצד מתחבר למלחמה.

ולארץ שלי קוראים ישראל וכבר בבית ספר למדתי עובדה אלוהים לצידנו, לא לצידם	עוד מעט, עוד מעט, עוד מעט... ומה תעשה עכשיו ילדי תכול העין? כן מה תעשה עכשיו ילדי הקטן? עכשיו אני יורד כי הגשם בשער, עכשיו אני הולך עמוק אל תוך היער איפה שיש אנשים בלי ידיים, והחרא עולה שם ומציף את המים ויונים מתות מכוסות עלי זית, ופנים של תליון מסתכלות מכל בית שם הכל מכוער ולנפש אין ערך, הצבע שחור והאפס הוא מלך אני רוצה לספר ולנשום ולחשוב את זה ולהביא את זה הנה שכולם יוכלו לראות את זה ולעמוד לבדי מול הים בו טבעתי, ולהכיר את השיר שידעתי ושרתי.	גשם כבד עומד ליפול מילים ולחן: בוב דילן תרגום: יהונתן גפן איפה היית ילדי תכול העין, איפה היית ילדי הקטן? טיפסתי על ראש ההרים ועברתי, הלכתי בכביש הראשי וזחלתי. בתוך יערות עמוקים הסתתרתי. יצאתי אל חוף האוקיאנוס שמת לי. נכנסתי לקבר שתמיד מחכה לי. עוד מעט, עוד מעט, עוד מעט, עוד מעט גשם כבד עומד ליפול. ומה שם ראית ילדי תכול העין? כן מה שם ראית ילדי הקטן? ראיתי שועל וזאב מחכה לו. ראיתי שביל זהב שאין איש הולך בו. ענף שחר שזורם עם המים, איש עם פטיש שפוצע ידיים ראיתי חלום שהולך על קבבים, איש בלי לשון מדבר ללא הרף וילד ישן עם רובה ועם חרב.
ספרי ההיסטוריה מלאים תהילה תראו איך הבסנו את רומא כולה וחייל אחרון צעק במצדה אלוהים לצידנו ולא לצידם מלחמת העולם השנייה נגמרה לגרמניה שכחנו כל מה שקרה כן, גרמניה האחרת היא די נחמדה כי כעת אלוהים הוא גם קצת לצידה כשבאנו לארץ גילינו מהר שכבר התיישב כאן מישהו אחר באש ודם פה בנינו עתיד ואללה איתנו, כמו שתמיד ונאמר זאת בינינו: אני די מודאג מה יהיה בסופנו? - אין לי מושג אחרי עוד מלחמה ישאר רק אחד ואיתו אלוהים, שמביט מהצד.	עוד מעט, עוד מעט, עוד מעט... ומה תעשה עכשיו ילדי תכול העין? כן מה תעשה עכשיו ילדי הקטן? עכשיו אני יורד כי הגשם בשער, עכשיו אני הולך עמוק אל תוך היער איפה שיש אנשים בלי ידיים, והחרא עולה שם ומציף את המים ויונים מתות מכוסות עלי זית, ופנים של תליון מסתכלות מכל בית שם הכל מכוער ולנפש אין ערך, הצבע שחור והאפס הוא מלך אני רוצה לספר ולנשום ולחשוב את זה ולהביא את זה הנה שכולם יוכלו לראות את זה ולעמוד לבדי מול הים בו טבעתי, ולהכיר את השיר שידעתי ושרתי.	גשם כבד עומד ליפול מילים ולחן: בוב דילן תרגום: יהונתן גפן איפה היית ילדי תכול העין, איפה היית ילדי הקטן? טיפסתי על ראש ההרים ועברתי, הלכתי בכביש הראשי וזחלתי. בתוך יערות עמוקים הסתתרתי. יצאתי אל חוף האוקיאנוס שמת לי. נכנסתי לקבר שתמיד מחכה לי. עוד מעט, עוד מעט, עוד מעט, עוד מעט גשם כבד עומד ליפול. ומה שם ראית ילדי תכול העין? כן מה שם ראית ילדי הקטן? ראיתי שועל וזאב מחכה לו. ראיתי שביל זהב שאין איש הולך בו. ענף שחר שזורם עם המים, איש עם פטיש שפוצע ידיים ראיתי חלום שהולך על קבבים, איש בלי לשון מדבר ללא הרף וילד ישן עם רובה ועם חרב.

מרכז הדרכה מקוון של "שבילים"
ארגון מערכות החינוך החברתי קהילתי
אגף החינוך, התנועה הקיבוצית

שיר של אחרי
מלחמה
מילים: אריק איינשטיין
לחן: שם טוב לוי

שיר ישן נושן, שיר של
חיילים
שחוזרים אחרי הקרב
שיר של אהובה,
מחכה לך
מישהו שר את זה
קודם

זהו שיר אחרי מלחמה
הוא תמיד מזכיר לי
תקווה
היא מחכה, אהובה
כבר חוזר
זהו שיר שבא אחרי
המלחמה

הוא כותב מכתב, היא
עונה שלושה
ככה זה הולך תמיד
הוא שולח שיר, היא
מוחה דמעה -
מישהו שר את זה
קודם

זהו שיר אחרי
מלחמה...

כל הרחוב יוצא, וזורק
פרחים
כמה טוב שבא שלום.
הנה הם חוזרים,
שיהיו בריאים -
מישהו שר את זה
קודם

זהו שיר אחרי
מלחמה...

שיר ישן נושן, שיר של
חיילים
שחוזרים אחרי הקרב.

ביום שאחרי הקרב
פרח בשדה חצב,
ועל שרביטו הרם
פרפר שצבעו לבן.
ושמש יצאה אלי,
לזרוח שוב בעיני.
את כל ענני פיזרה,
לשכוח מה קרה.

אבל אתה עוד לא
אתה,
גם אני עוד לא אני.
הדרך שינתה את
פרחי חלומי.
כן, אחייך בשבילך,
ותחייך בשבילי.
הדרך שלך היא הדרך
שלי.

ביום שאחרי הקרב
חייכת חיוך רחב,
אבל התכנסת שוב
כמו ילד לא אהוב.
חוזרים לשגרה
שלמה,
על רקע המלחמה.
אוהבת אותך הרבה,
כלום לא חשוב מזה.

ורק אתה עוד לא
אתה,
גם אני עוד לא אני.
הדרך שינתה את
פרחי חלומי.
אני אהיה בשבילך,
אתה תהיה בשבילי.
הדרך שלך היא הדרך
שלי.

הן אפשר
מילים: חיים חפר

בשלכת נושב כבר
הסתיו,
האבק בדרכים את
שקע,
והיום רק אלייך נשרף
וחולם על פגישה
רחוקה.

הן אפשר כי עוד ערב
יבוא,
והשער יחרוק לו
זומם,
ועיניך יהיו כה טובות,
כמו אין מלחמה
בעולם.

הן אפשר, הן אפשר,
שיהיה זה פשוט כבר
מחר.
הן אפשר ובג'יפ
שעבר,
שאגו בחורים כי נגמר.
הן אפשר, הן אפשר
שיהיה זה פשוט כבר
מחר.

הן אפשר כי חדרך
העצוב
מחכה בחיזורון
קירותיו,
וקורא הוא לשנינו
לשוב
מקרבות מדרכים
ומסתיו.

הן אפשר כי פתאום
ניפגש
במשלט או בדרך עפר
הן אפשר בין עשן ובין
אש
גם לחלום שהכל כבר
נגמר.

ביום שאחרי
מילים: אסתר שמיר
לחן: דריו מלכי

מרכז הדרכה מקוון של "שבילים"
ארגון מערכות החינוך החברתי קהילתי
אגף החינוך, התנועה הקיבוצית

מולדת מילים: אהוד מנור לחן: מאיר בנאי	כשהכרתי אותך, חשבתי לרגע שמצאתי חבר.	גיבור גדול מילים ולחן: סי היימן
המילה הטעונה הזאת, מולדת המילה המעונה הזאת, מולדת מעירה בי מקומות רדומים מזכירה לי זכרונות עמומים ופחדים איומים, חלומות עצומים מולדת	כולם יורים עלי מילים: יעקב ברג לחן: אביתר בנאי	מלחמות, כבר לא קורות בחורף אפילו לנו קצת קר בשביל לשנוא מלחמות, כבר לא קורות בחורף אפילו לנו קצת קר בשביל לכבוש. מלחמות, כבר לא קורות בקיץ אפילו לנו קצת חם בשביל לשנוא.
התמונה שמשדרת חום, מולדת התמונה של מלחמה ושלום, מולדת מאירה בי אנפות לבנות מבעירה בי מדורות ישנות וקרעי מנגינות, אהבות ישנות מולדת	שמעתי אנשים שורקים שיר מלחמה מזמרים אבל שורקים והרובה הוא הפה מדברים דברים הרבה אבל רובה	היי אתה! גיבור גדול - בוא והראה שאתה יכול זו לא חוכמה להיות חזק רק במלחמה בוא והראה לה קצת חיבה.
וגם אם לפעמים המחשבה נודדת ואי ירוק בים הכי רחוק חומדת הנפש עוד נצמדת למקום שהלב נולד בו, למקום שהלב נועד לו מולדת	כולם יורים עלי רוצים בטוב אולי אבל יורים אמצא לי נחת בשביל לא אדע אנה יוביל אבל אלך שמעתי אנשים שורקים שיר מלחמה מזמרים אבל שורקים אנשים יורים יורים כולם אלי מתכוונים ויורים	מלחמות, כבר לא קורות בקיץ אפילו לנו קצת חם בשביל לכבוש התפנתה לך תקופה? בוא והראה לי... שאתה, יודע לפחוד. היי אתה! גיבור גדול - בוא והראה שאתה יכול זו לא חוכמה להיות חזק בוא והראה שאתה פחד... היא תדע שאתה אוהב.
		אני עוזבת כי אני חושבת שאני אוהבת מדי לא ביקשתי גיבור מפלסטיק ירוק שיקשור את חיי ומי בכלל יכול לומר כמה זמן נישאר?

מה שעולה, חייב לרדת
איך לוקחים את הכל במידה?

יש אנשים שלוקחים בעלות על אלוהים
יש נאבקים, בועטים ושורטים
כמה מאיתנו באמת מקשיבים?
כולם מדברים על שלום.

לכולם יש אותו החלום
על פני הר, על פני עמק
ממשיכים לדבר, מדברים על שלום
אבל לא ייכון שלום בלי צדק.

אנשים שחיים רק תככים ומזימות.
יש ששואלים שאלות ואין תשובות
יש כאלה מלאים רק טענות ודרישות,
אבל...

אז נשארים לבד,
מדברים אל הקיר, אין עם מי לדבר
אם רק נבין שכולנו אחד,
נראה הכל מתחבר

כשישרף רכושך, תישרף נשמתך
אם לא תמחר להציל את עצמך
רצחנו אדמה ורצחנו נשמה
כמעט ולא נשאר לנו אויר לנשימה
והעולם בתנועה מתמדת -
עושה סיבוב וחוזר לאותה נקודה

מדברים על שלום מילים: מוקי לחן: פילוני

כולם מדברים על שלום
אף אחד לא מדבר על צדק
לאחד זה גן עדן לאחר גיהנום
כמה אצבעות על ההדק?

עד מתי יהום הסער?
עד מתי אדם בן כלב?
מחליקות הפנים על התער, מלטפות אצבעות את החרב.
לפעמים החיים מורידים אותי על הברכיים
אין שומר את השער,
אין סימן משמיים.
אני רואה אנשים שחיים חלמות ותקוות

תובנות ודגשים חינוכיים

מומלץ לקיים כשתי פעילויות בהתאם לקבוצת הגיל שיאפשרו עיבוד החוויות ברמה האישית והקבוצתית, זיהוי מקורות הכוח ויכולת התמודדות אישית, קבוצתית וקהילתית. כמו כן השיח הפתוח עם הילדים יאפשר איתור של צרכים שונים ומצבים אישיים רגישים. במידת הצורך יש לערב אנשי מקצוע במקרה של דאגה מיוחדת לילד מסוים בעקבות התכנים שעולים.